

KIRÁLY FARKAS

Versek a vászon mögül

Hálás dolog volt a kilencvenes években íróként debütálni Romániában. Míg a nyolcvanas években, különösen az évtized második felében Magyarországon és a volt keleti blokk boldogabb országaiban az író, ha nem politizált túl keményen a szövegeiben, szinte bármilyen témát feldolgozhatott, addig a kor Romániájában a legkeményebb cenzúra uralkodott. A kilencvenesek (nyolcvanasok, kilencvenesek, kétezresek – a román irodalomban ilyen egyszerűen sorolják csoportokba a szerzőket, még ha adott esetben esztétikailag egymásnak ellent is mondanak) azért számítanak különösnek, mert a '60-as, '70-es évek szülőtteiként egy nyomorúságos diktatúrában nőttek fel, onnan hozták

örömeiket, bánataikat, traumáikat, publikálni viszont már a teljes szabadságban kezdtek, amikor azt írhattak, amit akartak, s úgy, ahogy akarták.

Floarea Țuțuianu, a költő 1995-ben debütált a *România Literară* című rangos irodalmi lapban, első kötete pedig 1996-ban jelent meg. Késői debüt ez, hiszen akkor már a negyvenes éve elején járt (születési évét, hölgyről lévén szó, nem kívánom megadni). Ugyanakkor tudni kell róla, hogy addigra már jelentős képzőművészeti karrier állt mögötte: művei 1980 óta szerepeltek jelentős romániai és külföldi kiállításokon.

Költőként tehát a kilencvenesekhez sorolják, bár kritikussai megjegyzik: generációntalan, atipikus és ambivalens költő. Țuțuianu azonban még legalább egy okból e generációhoz sorolható. A kilencvenesek kötetekben megszólal a korábbi román irodalomban néma – mert elnémított – szexualitás, és kísérletezni kezd a szabad beszéd adta lehetőséggel. Țuțuianu költészete közel húsz év alatt a nőies erotikától a vallásos-misztikus erotikáig hosszú utat tett meg. Állandó viszont a mindenféle törvényre és szabályra fittyet hányó természetessége, amellyel a test életét szemléli. Költészete mindvégig eredeti maradt, talán éppen azért, mert az erotikus szemlélet nála mindenekelőtti és -feletti, képes mindent sajátos, új perspektívába helyezni. Țuțuianu verseiben nem egy nagyobb „vászonra” kerülnek fel kisebb szenzuális-szexuális utalások – éppen fordítva: a szexualitás felületére helyezi a lét egyéb elemeit. Miközben minden szava a helyén van – így mutatva meg olvasóinak, hogy a világ dolgai valójában nagyon egyszerűek, ha nem bonyolítjuk azokat. A Țuțuianu által kínált olvasmány játékos, ironikus és önironikus, sok helyen intertextuális. (Leginkább idézett „vendége” Emily Dickinson, de sokat idéz a Szentírásból is.) Bár saját művészetéről azt tartja: „költészetem legpregnansabb eleme a magány.” Igaza lehet